

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації
Національного технічного університету України
„Київський політехнічний інститут”

VI-й НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ СЕМІНАР
„Пріоритетні напрямки розвитку телекомунікаційних
систем та мереж спеціального призначення”

20 жовтня 2011 року

(Доповіді та тези доповідей)

Київ – 2011

ББК
Ц4 (4Укр)39
П-768

У збірнику матеріалів шостого науково-практичного семінару опубліковано доповіді та тези доповідей вчених, науково-педагогічних працівників, ад'юнктів, здобувачів, курсантів і студентів Військового інституту телекомунікацій та інформатизації Національного технічного університету України „Київський політехнічний інститут” та інших вищих навчальних закладів, в яких розглядаються пріоритетні напрямки розвитку телекомунікаційних систем та мереж спеціального призначення.

98.	Слюсар В.І., Зінченко А.О. Фазовий метод виміру відстані в МІМО-системах радіолокації та зв'язку	180
99.	Слюсар В.І., Сердюк П.Є. Метод багатокаскадної I/Q-демодуляції сигналів	181
100.	Слюсар В.І., Цибульов Р.А. Спосіб корекції міжканальних і квадратурних неідентичностей приймальних каналів цифрової антенної решітки	182
101.	Стемпковська Я.А., Малярчук М.В. Алгоритмізація завдання розміщення сенсорів на етапі бойового функціонування безпроводової сенсорної мережі тактичної ланки управління	183
102.	Стрюк О.Ю. Метод забезпечення справедливого рівня якості обслуговування абонентів мобільної радіомережі	184
103.	Субач І.Ю., Саснко О.Г., Шаров М.В. Методика та алгоритм аналізу роботи інформаційної мережі органу військового управління її оперативним персоналом	186
104.	Судніков Є.О., Сілко О.В. Механізм розмежування і контролю доступу до ресурсів інформаційної системи супроводу навчального процесу	187
105.	Ткачик С.В., Макаручук О.М. Інтелектуальний нейромережевий модуль виявлення комп'ютерних атак	188
106.	Уманець Я.І., Садиков О.І. Оцінка структурної скритності широкосмугових сигналів	189
107.	Чевардін В.Є., Ізофатов Д.О., Заїка Ю.Л. Використання криптографічного алгоритму ГОСТ 28147-89 для вдосконалення ключової функції алгоритму UMAC	190
108.	Чумак В.К., Бортнік Л.Л. Метод передачі OFDM-сигналів по каналам з низьким відношенням сигнал/завада	191
109.	Шабатура Ю.В., Луцькова Г.В. Інформаційна система навчального процесу академії сухопутних військ з контролем результативності експлуатації військової техніки та озброєння	192
110.	Шафранський О.П., Борисов І.В., Шацький І.О. Експериментальне дослідження електричних характеристик низькопрофільної антен на циліндричній поверхні	194
111.	Шворов С.А., Фесьоха В.В. Методичний апарат організації функціонування інтелектуальних тренажерів прискореної підготовки операторів АСУ	196
112.	Шевченко А.С. Модель нападу на безпроводові інформаційно-комунікаційні системи у процесі інформаційної боротьби	198
113.	Шелепенко Ю.В., Карповець Ю.Ю., Кисиленко П.П. Методи підвищення ймовірності передачі даних в модемах з адаптивними параметрами	199
114.	Шохін Б.П., Андросенко М.О. Проблеми обробки, зберігання та передачі мультимедійних даних в сучасних інформаційних системах	200
115.	Явіся В.С., Цимбалюк О.П., Лисун М.Ю. Удосконалення режиму системи МІМО в умовах впливу зосереджених перешкод	201
116.	Якименко В.В., Борисов І.В., Оксенчук І.В. Алгоритм ідентифікації базової станції мобільного зв'язку	202
117.	Якорнов Є.А., Авдєєнко Г.Л., Василенко-Шереметьєв Г.М. Застосування алгоритму СМА для формування діаграми спрямованості SMART-антен на базових станціях	203
118.	Якорнов Є.А., Авдєєнко Г.Л., Матяш А.Ю. Застосування адаптивних фільтрів у різних методах боротьби з явищем акустичної луни	204
119.	Якорнов Є.А., Буділовський О.В. Аналіз моделі системи зв'язку як системи МІМО з використанням адаптивної антенної решітки	205
120.	Янсонс Я.В. Проблеми об'єктивної оцінки показників цифрових каналів для передачі мовних сигналів у системах військового призначення	206
121.	Яценко О.А., Назарчук Б.О. Підхід до оцінки стану системи зв'язку з адаптацією завадозахищеного кодування	207

ФАЗОВИЙ МЕТОД ВИМІРУ ВІДСТАНИ В МІМО-СИСТЕМАХ РАДІОЛОКАЦІЇ ТА ЗВ'ЯЗКУ

Серед завдань, що вирішуються інтегрованими МІМО-системами радіолокації та зв'язку важливе місце відводиться виміру відстаней до джерел сигналів, в якості яких розглядаються повітряні цілі та мобільні кореспонденти. У разі використання неперервних сигналів, наприклад, OFDM та NOFDM (з неортогональним частотним дискретним мультиплексуванням), заслуговує на увагу багаточастотний фазовий метод виміру дальності. В роботі [1] було усунено основний недолік зазначеного методу – відсутність розрізняльної здатності по дальності, що створює умови для більш широкого застосування фазової дальнометрії при сумісному вирішенні завдань радіолокації та зв'язку в багатопозиційних мобільних МІМО системах.

Метою доповіді є удосконалення багаточастотного фазового методу дальнометрії, запропонованого в [1], в інтересах його адаптації до застосування в інтегрованій системі радіолокації та зв'язку. Особливістю застосування OFDM (NOFDM) сигналів є можливість утворення значної кількості частотних пар для виміру дальності, що дозволяє не тільки отримати великий діапазон однозначності виміру та здійснити розрізнення багатьох цілей, які не розрізняються по іншим параметрам [1], а й досягти високої точності дальнометрії. Річ у тім, що дисперсія похибок багаточастотного виміру дальності одиночної цілі N парами гармонійних сигналів згідно з нижньою границею Крамера-Рао (НГКР) визначається співвідношенням

$$\sigma_D^2 \geq \left(\sum_{n=1}^N (\omega_{n1} - \omega_{n2})^2 \right)^{-1} \frac{c \cdot \sigma_{noise}^2}{2}, \quad (1)$$

де c – швидкість світла, σ_{noise}^2 – дисперсія оцінки різностей фаз сигналів, ω_{n1}, ω_{n2} – радіальні частоти n -ї пари сигналів. Аналіз виразу (1) свідчить, що для підвищення точності виміру дальності необхідно збільшувати кількість частотних пар та частотне рознесення в них сигналів. Ширококутність накладає жорсткі вимоги до якості формування квадратурних складових напруг сигналів, що важливо для прецизійних фазових вимірів. Тому пропонується доповнити обробку прийнятих сигналів їхньою попередньою цифровою I/Q-демодуляцією, поєднавши її з додатковим стробуванням відліків аналого-цифрового перетворювача згідно з [2]. Використання I/Q-демодуляції дозволить суттєво розширити діапазон частот, для яких ортогональність квадратурних складових сигналів витримується з заданою точністю. При цьому слід врахувати паразитну ротацію фази сигналів, що виникає при виконанні I/Q-демодуляції, та супутнє викривлення фронту й зрізу сигналів внаслідок перехідного процесу.

Подальше удосконалення методу [1] полягає в його узагальненні на обробку OFDM (NOFDM) сигналів по виходах цифрової антенної решітки (ЦАР) з оптимізацією вимірювальної процедури, наприклад, за методами максимальної правдоподібності чи найменших квадратів. Дослідження відповідної НГКР дозволяє оцінити граничні можливості фазового методу розрізнення по дальності у випадку використання ЦАР.

ЛІТЕРАТУРА

1. Солощев О.Н. Фазовый метод измерения дальности на основе теории многоканального анализа / О.Н.Солощев, В.И.Слюсар, В.В.Твердохлебов // Артиллерийское и стрелковое вооружение. – 2007. – № 2(23). – С. 29 – 32.
2. Заявка на видачу патенту України на корисну модель № u201110520 від 30.08.2011. МПК (2006) G01S7/36, H03D13/00. Спосіб додаткового стробування цифрових відліків сигналів./Слюсар В.І., Копієвська В.С., Живило Є.О.